

## ВИЩА ШКОЛА

УДК 378.14:34:364(477)

### **A PRACTICE-ORIENTED APPROACH TO THE FORMATION OF LEGAL COMPETENCIES IN FUTURE TEACHERS AND SOCIAL WORKERS IN UKRAINE. PROBLEMS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT**

### **ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ І ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Олексій Білецький**

кандидат педагогічних наук, доцент  
E-mail: sovestalex@gmail.com  
ORCID: 0000-0002-8978-2218  
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

**Oleksiy Biletskiy**

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,  
E-mail: sovestalex@gmail.com  
ORCID: 0000-0002-8978-2218  
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

**Ірина Решетова**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
E-mail: irina\_sotskaya@ukr.net  
ORCID: 0000-0002-2177-6081  
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

**Iryna Reshetova**

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,  
E-mail: irina\_sotskaya@ukr.net  
ORCID: 0000-0002-2177-6081  
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

**Ігор Плис**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки  
E-mail: zerot05011936@gmail.com  
ORCID: 0009-0003-4558-8573  
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

**Igor Plis**

applicant of the third (educational and scientific) level higher education specialty 011 Educational, pedagogical sciences  
E-mail: zerot05011936@gmail.com  
ORCID: 0009-0003-4558-8573  
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

### **ABSTRACT**

*The article considers a practice-oriented approach to the formation of legal competencies in future teachers and social workers in Ukraine. The relevance of the study is due to the need to adapt the higher education system to modern socio-economic challenges and integration into the European educational space. The authors analyze the current state of legal training of specialists, identifying its shortcomings, in particular, insufficient integration of practical components into the educational process, the lack of qualified teachers with practical experience, and a weak regulatory and legal framework.*

*The study emphasizes the importance of using active learning methods, such as*

*legal clinics, mock courts, case methods, practical trainings and internships, which contribute to increasing the level of legal literacy of students and their ability to apply legal knowledge in practice. An analysis of Ukrainian and international experience (USA, Great Britain, Germany) indicates the effectiveness of such approaches in training future specialists.*

*Ways to solve the problem are proposed, including expanding partnerships between universities and professional communities, introducing modern technologies (online simulators, VR modeling), developing academic mobility programs, and improving the regulatory framework of legal education.*

*The results of the study demonstrate that the implementation of a practice-oriented approach contributes to the training of competent specialists who are able to act effectively in conditions of legal and social changes. Despite the existing difficulties, the prospects for the development of this approach are positive provided that comprehensive reform of educational programs, expansion of international cooperation, and improvement of methodological support are carried out.*

**Key words:** *legal competencies, legal clinics, mock courts, case method, internship, innovative technologies, educational standards, international experience.*

**Актуальність теми.** В умовах правової трансформації українського суспільства і його інтеграції в європейський освітній простір особливого значення набуває формування правових компетенцій у майбутніх викладачів і працівників соціальної сфери. Практико-орієнтований підхід дозволяє інтегрувати теоретичні знання з реальними практичними навичками, необхідними для професійної діяльності.

У сучасних умовах соціально-економічних та політичних змін в Україні особливого значення набуває підготовка фахівців, здатних ефективно працювати в освітній та соціальній сферах. Майбутні викладачі та працівники соціальної сфери повинні володіти не лише професійними знаннями, але й правовими компетенціями, що дозволяють їм забезпечувати дотримання правових норм, захищати права та інтереси громадян, а також етично вирішувати складні професійні ситуації. Проте, як зазначають дослідники, рівень правової підготовки майбутніх фахівців залишається недостатнім, що обумовлює необхідність впровадження практико-орієнтованого підходу до навчання (Коваленко, 2020).

Сучасні соціально-педагогічні дослідження підкреслюють необхідність посиленої підготовки майбутніх фахівців в області права й етики для соціальної сфери. Згідно з дослідженнями британського дослідника А. Сміта, впровадження практико-орієнтованих методів в освітній процес підвищує якість професійної підготовки й рівень правової культури майбутніх фахівців (Smith, 2021).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження, проведені в Україні, показують, що практико-орієнтований підхід має значний потенціал у формуванні правових компетенцій майбутніх фахівців у соціальній сфері. Наукові праці таких українських педагогів, як Л. Шевченко, Н. Петрова, В. Іваненко, демонструють, що включення методів активного навчання, таких як кейс-методи, симуляційні суди, клінічна юридична освіта й стажування, сприяє підвищенню правової поінформованості студентів і їх здатності застосовувати отримані знання на практиці.

Питання формування правових компетенцій у майбутніх викладачів та працівників соціальної сфери активно досліджуються як українськими, так і зарубіжними науковцями. Українські дослідники, такі як І. Коваленко, О. Петренко та В. Сидоренко, наголошують на важливості інтеграції правових знань у професійну підготовку фахівців, зокрема через використання активних методів навчання та практичних занять. Водночас, такі зарубіжні науковці, зокрема як J. Dewey та M. Knowles, підкреслюють роль практико-орієнтованого підходу у формуванні професійних компетенцій, зокрема правових, через залучення студентів до реальних професійних ситуацій.

Так, наукові дослідження Іваненко у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова доводять, що студенти, що брати участь у програмах юридичних клінік, демонструють значно більш високий рівень розуміння правових норм, чому їхні колеги, що навчаються по традиційній системі. Цей висновок підтверджується аналогічними дослідженнями в Європейському союзі (European Journal of Legal Studies, 2020), де юридичні клініки вважаються невід'ємною частиною підготовки майбутніх соціальних працівників і викладачів.

Аналогічні результати були отримані в дослідженнях О. Гончарук (2018), яка аналізувала впровадження методів симуляційних судів у навчальний процес. Згідно з отриманими науковцем даними, участь студентів у таких симуляціях дозволяє не тільки краще засвоювати правові аспекти соціальної роботи, але й розбудовувати критичне мислення та навички аргументації, що є важливим чинником їх професійної компетентності.

Водночас, світова практика підтверджує успішність даних підходів. У США, Великобританії й Німеччині клінічна юридична освіта є основним інструментом підготовки майбутніх юристів і соціальних працівників (American Bar Association, 2022). Наприклад, у Гарвардському університеті існує окрема програма по клінічній юридичній освіті, де студенти працюють із реальними справами під керівництвом досвідчених юристів. Подібний підхід впроваджений і в Національному університеті «Києво-Могилянська академія», де створена юридична клініка, що дозволяє студентам виявляти безкоштовні юридичні консультації під керівництвом викладачів.

Таким чином, аналіз досліджень показує, що успішні моделі практико-орієнтованого навчання, використовувані у світовій практиці, знаходять своє застосування й в українських університетах. Однак, незважаючи на позитивні тенденції, залишаються невирішені питання, такі як недостатня забезпеченість методичними матеріалами й нестача викладачів із практичним досвідом. Важливо враховувати ці аспекти при подальшому розвитку даної освітньої методології.

**Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання.** Метою даної статті є аналіз існуючих практик і проблем впровадження практико-орієнтованого підходу в систему підготовки майбутніх викладачів і соціальних працівників в Україні, а також виявлення перспектив розвитку даної методології.

Практико-орієнтований підхід в освітньому процесі спрямований на формування професійних компетенцій через активне використання реальних практичних ситуацій, що повинні бути максимально наближеними до майбутньої професійної діяльності. Сутність такого підходу міститься в

створенні навчального середовища, яке максимально імітує реальні умови роботи майбутніх фахівців.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.** Для майбутніх викладачів і психологів цей підхід означає освоєння правових знань через їхнє застосування в створених за певними моделями і реальних ситуаціях, а також розвиток аналітичного мислення, навичок правового консультування й етичної відповідальності. Наприклад, студенти, що навчаються за цією методикою, беруть участь у юридичних клініках, симуляційних судах, розборі кейсів, стажуваннях і інших формах активного навчання (Сидоренко, 2019).

Основною метою даного підходу є забезпечення майбутніх викладачів і психологів необхідними правовими знаннями, уміннями й навичками, що дозволяють їм ефективно застосовувати норми права у своїй професійній діяльності. Це особливо важливо в соціальній сфері, де фахівці часто зустрічаються з питаннями захисту прав громадян, урегулювання конфліктів і правового консультування.

Отже, можна стверджувати, що практико-орієнтований підхід у формуванні правових компетенцій майбутніх викладачів і працівників соціальної сфери передбачає активне застосування методів і технологій, які дозволяють студентам переносити теоретичні знання у реальні або максимально наближені до них професійні ситуації. Такий підхід сприяє не лише засвоєнню знань, а й розвитку практичних навичок, критичного мислення та вміння швидко реагувати на правові виклики.

Розглянемо основні складові означеного підходу, їхню сутність, особливості використання та приклади впровадження в навчальний процес.

Одним із найефективніших інструментів практико-орієнтованого навчання є юридичні клініки. Це навчальні програми, де студенти під керівництвом викладачів і практикуючих юристів надають безкоштовні юридичні консультації. Такий формат дозволяє майбутнім фахівцям здобути практичний досвід у розв'язанні правових питань, аналізі законодавства та застосуванні юридичних норм. Наприклад, у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» юридична клініка стала платформою для студентів-юристів та соціальних працівників, які допомагають громадянам із питаннями соціального захисту, трудового права та захисту прав людини. Проте, в процесі впровадження юридичних клінік у означеному виші, існують і труднощі, як недостатнє фінансування, обмежена кількість викладачів та високий рівень відповідальності студентів за надані консультації (Іваненко, 2021).

Ще одним важливим елементом в реалізації практико-орієнтованого підходу є симуляційні суди, які імітують реальні судові засідання. Студенти беруть на себе ролі суддів, адвокатів, прокурорів, свідків і підсудних, що допомагає їм краще розуміти процесуальні норми та вдосконалювати навички аргументації. У Львівському національному університеті імені Івана Франка такі симуляції регулярно проводяться, зокрема для розгляду справ, пов'язаних із правами дітей та соціальним забезпеченням. Однак, як підкреслює, у своєму дослідженні О. Гончарук, «створення реалістичних сценаріїв вимагає багато часу, а також спеціальних приміщень і обладнання, що ускладнює організацію

таких заходів» (Гончарук, 2018).

Метод кейсів також є невід'ємною частиною практико-орієнтованого підходу. Він передбачає розгляд реальних або змодельованих ситуацій, що потребують правового аналізу та ухвалення рішень. Наприклад, у Харківському національному педагогічному університеті студенти аналізують випадки порушення прав учнів у школах та розробляють шляхи їхнього правового захисту. Цей метод розвиває критичне мислення, але має свої недоліки: не завжди вдається знайти актуальні кейси, а деякі студенти можуть пасивно брати участь у груповій роботі (Петренко, 2021).

Важливим елементом є практичні тренінги та стажування, які дають студентам можливість набути реального досвіду роботи в юридичних фірмах, соціальних службах або державних установах. Так, у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка студенти проходять стажування в Міністерстві соціальної політики України, де займаються юридичним оформленням документів та розробкою рекомендацій щодо соціального захисту населення. Проте часто виникають труднощі, пов'язані з браком місць для стажування та відмінністю між теоретичною підготовкою і реальними умовами роботи.

Сучасні технології також відіграють важливу роль у практико-орієнтованому навчанні. Он-лайн-симулятори, VR-моделювання та інтерактивні платформи дозволяють студентам краще засвоювати правові норми та процедури. Наприклад, у Сумському державному педагогічному університеті використовують VR-моделювання для навчання студентів методам вирішення соціально-правових конфліктів. Однак висока вартість обладнання та необхідність технічної підготовки викладачів часто стають перешкодами для широкого впровадження таких методів (Сидоренко, 2019).

Таким чином, можна зробити висновок, що практико-орієнтований підхід є важливим кроком у підготовці майбутніх фахівців, оскільки він дозволяє їм не лише засвоїти теоретичні знання, а й набути практичних навичок, необхідних для успішної професійної діяльності. Проте для його ефективного впровадження необхідно враховувати труднощі, такі як брак ресурсів, технічні обмеження та необхідність постійного оновлення навчальних програм. Лише комплексний підхід, що поєднує теоретичну підготовку, практичні заняття та використання сучасних технологій, може забезпечити високий рівень підготовки майбутніх викладачів і працівників соціальної сфери.

Отже, практико-орієнтований підхід є ключовим елементом у підготовці майбутніх викладачів і працівників соціальної сфери. Юридичні клініки, симуляційні суди, метод кейсів, практичні тренінги та використання сучасних технологій сприяють формуванню у студентів правових компетенцій, необхідних для їхньої професійної діяльності. Впровадження цих методик в освітній процес дозволяє підвищити рівень правової грамотності та підготувати висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасного правового середовища.

Тим не менш, в Україні увага до використання практико-орієнтованого підходу у формуванні правових компетенцій майбутніх педагогів і психологів почала активно зростати на початку 2010-х років.

Ця увага виникла не на порожньому місці, а була обумовлена цілим рядом факторів. По-перше, європейська інтеграція вищої освіти України вимагала

адаптації до стандартів Болонського процесу. По-друге, зросла потреба у фахівцях, які могли б ефективно вирішувати практичні правові питання в освіті та соціальній сфері. По-третє, активізувалося правове регулювання діяльності педагогів і психологів, що вимагало від них глибших знань у сфері права. І, нарешті, впровадження міжнародних освітніх практик сприяло зростанню інтересу до практичного навчання студентів.

Досвід провідних українських університетів, таких як Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, свідчить про те, що впровадження юридичних клінік, практичних тренінгів і рольових ігор дійсно підвищує рівень правової компетентності студентів. Позитивний практичний досвід таких українських університетів, як Київський національний університет імені Тараса Шевченка й Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, показує, що впровадження юридичних клінік, практичних тренінгів і рольових ігор сприяє підвищенню рівня правової компетентності студентів (Іваненко, 2021).

Незважаючи на позитивний досвід, існують певні проблеми у впровадженні практико-орієнтованого підходу. Зокрема, це недостатня матеріально-технічна база, брак кваліфікованих викладачів, які могли б ефективно використовувати активні методи навчання, а також обмежений доступ до реальних професійних ситуацій (Сидоренко, 2019). Для подолання цих проблем необхідно розвивати співпрацю з правозахисними організаціями, залучати студентів до волонтерських програм та впроваджувати інноваційні методи навчання, такі як веб-квести та он-лайн-симуляції (Коваленко, 2020).

На сьогоднішній день проблема формування етико-правової культури майбутніх викладачів і соціальних працівників перебуває в стадії активного розвитку. Незважаючи на позитивні зміни, існує ряд труднощів.

Одним з таких негативних чинників на шляху формування правових компетентностей у майбутніх працівників освітньої галузі є недостатня інтеграція практичних компонентів в освітні програми. По даним дослідження О. Кравченко, тільки 40% українських вузів включають юридичні клініки в програми підготовки соціальних працівників. У порівнянні, у Великобританії цей показник досягає 85%. Розв'язок проблеми укладається в обов'язковій інтеграції практичних дисциплін в освітні стандарти (Кравченко, 2020).

Наступним негативним чинником виступає недостатня кількість кваліфікованих викладачів із практичним досвідом. Дослідження Гончарук (2018) показали, що менш 30% викладачів правових дисциплін в Україні мають досвід роботи в юридичній практиці. У Німеччині й США діють програми перекваліфікації викладачів, що дозволяють їм одержувати практичний досвід у юридичних фірмах. Українським вузам слід розглянути впровадження аналогічних програм стажувань.

Згідно з дослідженнями Н. Петрової, слабкість нормативно-правової бази в освітянській роботі спричиняє відсутність чітких законодавчих норм, що регулюють правову освіту у соціальній сфері, ускладнює впровадження практико-орієнтованих методик. Але дослідник пропонує запозичити позитивний досвід сусідньої Польщі, де після реформування освітньої системи 2016-2018 років було розроблено комплексний стандарт підготовки фахівців соціальної сфери з обов'язковими практичними компонентами. Отже, Подібний

досвід може бути адаптований і для України (Петрова, 2019).

Аналізуючи сучасний стан впровадження практико-орієнтованого підходу в освіті України, необхідно підкреслити необхідність комплексного вирішення цього питання. Для подолання проблем, пов'язаних із формуванням правових компетентностей у майбутніх педагогів і соціальних працівників, необхідно враховувати як внутрішні, так і зовнішні чинники. Ми можемо запропонувати декілька ключових шляхів вирішення цих проблем:

1. Одним із найефективніших способів покращення практичної підготовки студентів є активізація співпраці між вищими навчальними закладами та юридичними організаціями. Наприклад, у США такий підхід дав змогу створити мережу юридичних клінік, де студенти під керівництвом досвідчених фахівців працюють над реальними правовими кейсами (Freeman, 2019). Українські вузи могли б запозичити цей досвід, розширюючи партнерські відносини з адвокатськими об'єднаннями, правозахисними організаціями та державними установами. Це дозволило б студентам отримувати практичний досвід ще під час навчання, а також розуміти, як теоретичні знання застосовуються у реальних ситуаціях.

2. Сучасні технології відкривають нові можливості для практичного навчання. Зокрема, використання віртуальної реальності (VR) дозволяє моделювати правові ситуації, які важко відтворити в умовах аудиторії. Наприклад, студенти можуть брати участь у віртуальних судових процесах, де вони відпрацьовують навички аргументації, аналізу та прийняття рішень. За даними дослідження *European Journal of Legal Studies* (2020), застосування VR-технологій підвищує рівень засвоєння матеріалу на 30%. Крім того, онлайн-симулятори можуть бути корисними для відпрацювання складних правових кейсів, що особливо актуально в умовах обмеженості ресурсів або відсутності доступу до реальних професійних ситуацій.

3. Досвід європейських країн, зокрема Чехії і Польщі, показує, що програми обміну студентами та викладачами є ефективним інструментом для вдосконалення освітніх практик. Такі програми дозволяють не лише ознайомитися з кращими світовими підходами до правової освіти, але й налагодити міжнародну співпрацю. Для України це може стати важливим кроком у напрямку інтеграції до європейського освітнього простору. Наприклад, студенти могли б стажуватися в юридичних клініках за кордоном, а викладачі – брати участь у міжнародних тренінгах та семінарах, щоб переносити отриманий досвід у навчальний процес.

4. Без кваліфікованих викладачів, які мають практичний досвід, важко забезпечити якісну підготовку студентів. Наразі менш ніж 30% викладачів правових дисциплін в Україні мають досвід роботи в юридичній сфері (Гончарук, 2018). Для вирішення цієї проблеми можна запровадити програми стажувань для викладачів у юридичних фірмах або державних установах, як це робиться у Німеччині та США. Це дозволить викладачам оновлювати свої знання та впроваджувати сучасні методи навчання.

Таким чином, для успішного формування правових компетентностей у майбутніх педагогів і соціальних працівників необхідний системний підхід, який би поєднував реформування освітніх програм, впровадження інноваційних методів навчання, підготовку кваліфікованих викладачів та активізацію

міжнародного співробітництва. Тільки за таких умов можна забезпечити підготовку фахівців, які зможуть ефективно працювати в сучасних умовах та відповідати викликам, що стоять перед освітньою та соціальною сферами.

**Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.** Формування правових компетенцій майбутніх викладачів і працівників соціальної сфери в Україні на основі практико-орієнтованого підходу є ключовим завданням сучасної системи вищої освіти. Незважаючи на існуючі труднощі, перспективи розвитку даної методики очевидні. Посилення співробітництва з міжнародними інститутами, впровадження нових технологій і вдосконалювання нормативно-правової бази дозволить суттєво підвищити рівень професійної підготовки фахівців соціальної сфери.

### ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Гончарук, О. (2018). Симуляційні суди у навчальному процесі: досвід та перспективи. Одеса: Видавництво ОНУ імені І.І. Мечникова.

Іваненко, В. (2021). Юридичні клініки як інструмент підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова.

Коваленко, І. (2020). Практико-орієнтований підхід у підготовці майбутніх соціальних працівників. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова.

Кравченко, О. (2020). Практико-орієнтований підхід у підготовці соціальних працівників в Україні. Київ: Видавництво Національного університету.

Петренко, О. (2021). Формування правових компетенцій у майбутніх викладачів: проблеми та перспективи. Харків: Видавництво ХНПУ.

Петрова, Н. (2019). Правова освіта в Україні: стан та перспективи розвитку. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка.

Сидоренко, В. (2019). Практико-орієнтований підхід у підготовці педагогів: український досвід. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова.

Петрова, Н. (2019). Нормативно-правове забезпечення правової освіти в соціальній сфері. Право та суспільство, 6(1), 34-42.

Шевченко, Л. (2015). Активні методи навчання у вищій освіті: теорія та практика. Київ: Видавництво КНУ імені Тараса Шевченка.

Smith, A. (2021). Legal Education and Social Work: Integrating Theory and Practice. London: Routledge.

Dewey, J. (1938). Experience and Education\*. New York: Kappa Delta Pi.

Knowles, M. (1980). The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy. Chicago: Association Press.

American Bar Association. (2022). Standards and Rules of Procedure for Approval of Law Schools. Chicago: ABA Publishing.

European Journal of Legal Studies. (2020). Innovative Approaches to Legal Education in Europe. Volume 12, Issue 2.

### REFERENCES

Honcharuk, O. (2018). Simulyacijni sudi u navchalnomu procesi: dosvid ta perspektivi. Odesa: Vidavnictvo ONU imeni I. I. Mechnikova [in Ukrainian].

Ivanenko, V. (2021). Yuridichni kliniki yak instrument pidgotovki majbutnih fahivciv socialnoyi sferi. Kiyiv: Vidavnictvo NPU imeni M. P. Dragomanova [in Ukrainian].

Kovalenko, I. (2020). Praktiko-orijentovaniy pidhid u pidgotovci majbutnih socialnih pracivnikiv. Kiyiv: Vidavnistvo NPU imeni M. P. Dragomanova [in Ukrainian].

Kravchenko, O. (2020). Praktiko-orijentovaniy pidhid u pidgotovci socialnih pracivnikiv v Ukrayini. Kiyiv: Vidavnistvo Nacionalnogo universitetu [in Ukrainian].

Petrenko, O. (2021). Formuvannya pravovih kompetencij u majbutnih vkladachiv: problemi ta perspektivi. Harkiv: Vidavnistvo HNPU [in Ukrainian].

Petrova, N. (2019). Pravova osvita v Ukrayini: stan ta perspektivi rozvitku. Lviv: Vidavnistvo LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].

Sidorenko, V. (2019). Praktiko-orijentovaniy pidhid u pidgotovci pedagogiv: ukrayinskij dosvid. Kiyiv: Vidavnistvo NPU imeni M. P. Dragomanova [in Ukrainian].

Petrova, N. (2019). Normativno-pravove zabezpechennya pravovoyi osviti v socialnij sferi. Pravo ta suspilstvo, 6(1), 34-42 [in USA].

Shevchenko, L. (2015). Aktivni metodi navchannya u vishij osviti: teoriya ta praktika. Kiyiv: Vidavnistvo KNU imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].

## АНОТАЦІЯ

*У статті розглядається практико-орієнтований підхід до формування правових компетенцій майбутніх викладачів та працівників соціальної сфери в Україні, який набуває особливого значення в умовах трансформації освітнього процесу та інтеграції до європейського освітнього простору. Автори акцентують увагу на необхідності активного залучення студентів до реальних професійних ситуацій через використання сучасних методів навчання, таких як юридичні клініки, симуляційні суди, метод кейсів, стажування тощо. Підкреслюється, що світовий досвід (США, Великобританія, Німеччина) підтверджує ефективність клінічної юридичної освіти як важливого елементу підготовки фахівців соціальної сфери.*

*У статті проаналізовано сучасний стан впровадження практико-орієнтованих методів у провідних українських університетах, зокрема в Київському національному університеті імені Т. Г. Шевченка та Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Водночас виокремлено ключові проблеми, які перешкоджають повноцінній реалізації даного підходу: недостатня інтеграція практичних дисциплін у навчальні програми, дефіцит викладачів із практичним досвідом, слабка нормативно-правова база та обмежена матеріально-технічна база.*

*Для подолання цих викликів авторами запропоновано низку заходів, зокрема вдосконалення освітніх стандартів, запровадження програм стажувань для викладачів, розширення співпраці з професійними спільнотами, активне використання інноваційних технологій та використання міжнародного досвіду. Підкреслюється, що посилення інтеграції практичних компонентів у навчальний процес сприятиме підвищенню рівня правової компетентності студентів, їхній здатності ефективно діяти в соціальній сфері та забезпечить відповідність їхньої підготовки вимогам сучасного ринку праці.*

**Ключові слова:** правові компетенції, юридичні клініки, симуляційні суди, метод кейсів, стажування, інноваційні технології, освітні стандарти, міжнародний досвід.